

Sri Lanka, Batticaloa 29.10.-10.11.2012

Assistentin ajatuksia

Joskus on toimittava intuitiivisesti. Esimerkiksi silloin, kun saa poikansa futiskaverin äidiltä sähköpostiviestin, jossa lukee: ”Silmälasimatkalle Sri Lankaan etsitään mukaan toimittajaa. Kiinnostaako?”

Olin kyllä kuullut viestin lähettäjältä **Anni Pasilalta** jalkapallokentän laidalla, että silmälasimatkoja tehdään ja niitä varten kerätään käytettyjä laseja. Niin aikaansaapa en ole tosin ollut, että olisin muistanut kaivaa vanhat rillit laatikoista ja antanut ne eteenpäin. Viestiin vastasin kyllä nopeasti. Matka kiinnosti. Otin yhteyttä heti Vision for All Finlandin toiminnanjohtaja **Irina Haahtelaan** ja kerroin halukkuudestani.

Mitään työhaastatteluja ei tehty. Työnäytettä kyllä odotettiin. Matkaajat osallistuivat Isossa Omenassa lasien lajittelutalkoisiin ja saivat samalla nopean perehdytyksen työhön. Myös toimittajan odotettiin tekevän matkalla oikeita töitä eli etsivän näöntarkastuksessa käyneille sopivat lasit. Mutta kukaan ei paheksunut – päinvastoin – että välillä tein kuvauksia ja haastatteluja ja livahdin muihin tehtäviin varsinaiselta työpaikaltani, silmälasipussivuoriston peittämän pöydän ääreltä.

Kieltä ja elekieltä

Kokeneen lasimatkaoptikon **Hanna Lappalaisen** kanssa työskentelivät ensikertalaiset **Päivi Mäntyharju, Marja Sivonen** ja **Leea Poutsalo**. Assistenttien konkariosastoa edusti Anni Pasilan lisäksi **Olli Kotaja**. Minä ja **Tarja Hernesniemi** otimme heiltä mallia.

Silmiä tutkittiin ja laseja jaettiin kaikkiaan seitsemänä eri päivänä seitsemässä eri kohteessa Batticaloan maakunnassa Sri Lankan itäosassa, joka on kärsinyt pitkästä sisällissodasta ja tsunamista.

Työpaikkoinamme olivat koulut, hallintorakennukset ja EU-rahoituksilla rakennetut kylätalot, joiden kunnossapitoon ei ollut ilmeisesti kohdennettu rahoitusta. Uudet WC-tilat oli saatu nopealla aikataululla epäkuntoon.

Ensimmäinen silmälasienjakopäivä jännitti, mutta noin tunnin treenaamisen jälkeen työ alkoi sujua. Tärkeänä apuna oli paikallinen optikko **Francis Sebastian**, joka teki selväksi nallekarhumaisella mutta määrätietoisella olemuksellaan, että lasit olivat hyvät, jos asiakas asiaa uskalsi epäröidä. Moni lukulasien kokeilija nimittäin totesi, ettei pysty lukemaan. Lasit eivät tuoneet mukanaan lukutaitoa.

Suomalaiset optikot oppivat hyvin ammattiinsa liittyvän tamilinkielisen sanaston. Loppuvaiheessa matkaa he tuntuivat pärjäävän paremmin ilman tulkkia kuin tulkin kanssa.

Itse opin sanomaan kiitos ja ei, mutta eipä assistentti paljon sanoja tarvinnut. Eleistä ja ilmeistä näki, olivatko etsimäni silmälasit kelvolliset. Kun lasiensaajan kasvot sulivat hymyyn ja pää alkoi keinua vinhassa sivuliikkeessä, asiakastytyväisyys oli saavutettu.

Pienoinen mellakka

Valaichchenain muslimikaupungissa syntyy pienoinen mellakka, kun kaikki halukkaat eivät päässeet näöntarkastukseen. Jossain vaiheessa päivää työt oli kuitenkin lopetettava.

Onneksi järjestysmiehiä oli värvätty runsaasti avuksemme. Monia muitakin vapaaehtoisia oli paikalla auttamassa, sillä Sri Lankassa työvoiman kanssa ei pihistellä. Esimerkiksi bussimme ei liikkunut, ennen kuin sisällä istui kuljettajan lisäksi kolme paikallisen hyväntekeväisyysjärjestön Sewalankan työntekijää.

Matkalla kohtasimme torakoita, aikatauluongelmia, sähkökatkoja, ilmastoimattomia työtiloja ja väärinkäsityksiä paikallisten avustajien kanssa.

Muutamia pikaisia hotellihuoneenvaihtoja jouduimme tekemään. Huomasimme, että Batticaloan liike-elämän kantava sääntö on: asiakas on aina väärässä.

Tärkeä suojapussi

Työpäivät olivat pitkiä, aamukahdeksasta iltakuuteen. Illalla jaetuista laseista tehtiin vielä tilastointi Lion-oluet kyytipoikina.

Alkupäivät sujuivat uutuudenviehätyksen voimalla, mutta viimeisenä työpäivänä oli nähtävissä väsymystä niin optikoiden kuin assistenttien kasvoilla.

Ryhmämme oli monessa kylässä varsinainen turistinähtävyys. Saimme osaksemme tuijotuksia, tirkuntaa ja kunnioittavia tervehdyksiä. Osa ihmisistä tuli näöntarkastukseen luultavasti vain nähdäkseen valkoihoisen ihmisen, sillä näön kanssa ei kaikilla ollut ongelmia.

Paljon kävi myös ihmisiä, jotka saivat määräykset vahvoista laseista. Optikoiden luo jonotti myös niitä, joiden näölle ei voinut tehdä enää mitään. Kaihi oli tehnyt tuhojaan tai jokin muu sairaus oli runnellut silmät, eikä heille voinut määrätä muuta kuin aurinkolasit.

Yhtä tärkeä kuin lasit, oli lasien läpinäkyvä suojapussi. Lähes kaikki asiakkaamme laittoivat silmälasinsa siihen ennen kuin poistuvat jakotilaisuudesta. Uuteen apuvälineeseen oli saatava tutustua itsekseen kaikessa rauhassa.

Ei ihan seuramatka

Sellaiselle, joka on kiinnostunut hyväntekeväisyydestä muutenkin kuin antamalla rahaa, silmälasimatkalta hakeminen on suositeltava vaihtoehto. Siinä pääsee itse niin sanotusti sorvin ääreen ja näkee, keille apu menee.

Opin sen, että Vision for All on tehokas organisaatio, jonka keräämät jäsenmaksut ja saamat avustukset eivät katoa hallintokuluihin. Lasiinjakajat eivät saa työstään palkkaa vaan maksavat itse siitä, että pääsevät matkalle. Toiminnassa on siis kelpo periaate: "Artisti maksaa." Sponsoreita kyllä on saatu mukaan vastaamaan esimerkiksi lentokuluista.

Hyväntekijä saa itsekin paljon hyvää. Hän pääsee tutustumaan paikallisiin ihmisiin ja näkemään paikkoja, joihin tavallinen turisti ei pääse. Ja tekemään työtä, joten eipä käy aika pitkäksi niin kuin tavallisella seuramatkalla.

Myös sellaista ruokaa saa maistaa, mitä ei kotimaan kuppiloista löydy. Sri Lankan tapauksessa se tarkoitti friteerattuja lehmänaivoja, haita ja parfyymintuoksuisiksi marinoituja katkarapuja, jotka olivat vähän eri kaliiperia kuin S-marketin pakastealtaassa. Riisiä ja kuivaa kanaa – linnun kaikkia muita osia kuin lihaa – sai myös kylläkseen.

Matkan onnistumiseen vaikutti paljon se, että kasassa oli erittäin hyvä ryhmä. Niin hyvä, ettei voinut edes päivitellä selän takana kenenkään tempauksia.

Jukka Behm